

FORMACIÓ DE LES FORCES ARMADES ROGES

Intervenció, el 28 de novembre de 1920, en el debat de la Comissió per a l'Estudi i Utilització de l'Experiència de la Guerra Mundial de 1914-1918

Lev Trotski

28 novembre de 1920

versió catalana feta per Alejo Martínez – alejomp@lycos.es - des de: "Formación de las fuerzas armadas rojas", en, <http://www.marxists.org/espanol/trotsky/em/30.htm>

Una comparació s'ha imposat en el curs dels debats: l'analogia existent entre la construcció de l'Exèrcit Roig i la de l'exèrcit rus durant el primer període de la Gran Guerra Septentrional. Justament fa poc tinguí ocasió de llegir alguns llibres dedicats a aqueix període, i la similitud no deixà de sorprendre'm. És possible observar-la per mitjà de la comparació de les primeres fases d'un procés semblant. Pere el Gran renovà íntegrament l'exèrcit, o poc menys. També nosaltres. En el mateix enfocament de la construcció s'intentà algunes racionalitzacions i s'assajaren algunes temptatives per a organitzar de manera intel·ligent l'exèrcit, sense seguir ni tan sols la tradició. Heus aquí una primera semblança. No sempre l'èxit coronà aquelles temptatives i, per una i altra banda es cometeren greus errors.

Importa subratllar que la construcció de l'exèrcit de Pere el Gran no és l'única en assemblar-se a l'organització de l'Exèrcit Roig; ho és també tot el període de transició cap als exèrcits regulars d'Europa en els segles XVI i XVII, que té trets comuns amb la nostra època. La necessitat d'un exèrcit permanent possibilità la creació d'un exèrcit regular àmpliament ensinistrat. En els seus començaments l'exèrcit regular semblava bastar-se a si mateix; les coses s'acomodaren a això, i fins no fa molt s'establia la tàctica en funció de les seues necessitats.

En la seua infància, l'Exèrcit Roig (que encara no ha sortit d'aqueixa època) sorprenia per la seua immobilitat tàctica i pel seu temor als moviments de flancs; era típic del segle XVIII. Com explicar-ho? El nostre desenvolupament individual (per individu entenc ací a l'exèrcit) s'efectua en funció del que existeix i del que és característic. El desenvolupament del xiquet és un quadro típic de l'evolució de tota la humanitat, en escala menor, no cal dir-ho. L'home de l'època primitiva caminava a quatre potes; després, acumulant a poc a poc experiència, començà a caminar dret. Per a crear un exèrcit és el mateix. Pere el Gran començà pel principi. També nosaltres, i hem seguit els passos de desenvolupament de qualsevol altre exèrcit: dels guerrillers hem passat, o estem fent-ho, a l'exèrcit regular. Seria força interessant

seguir l'evolució de l'art militar en el curs dels segles i delimitar els trets característics de la transició d'una època a una altra o d'un segle a un altre. Científicament parlant, l'analogia entre la nostra època i la de la Gran Guerra Septentrional no es deu a l'atzar; està basada des del punt de vista científic, encara que siga molt limitada. D'altra banda, és explicable: estem repetint certa fase de l'evolució de l'exèrcit de Pere el Gran. És possible trobar una interessant analogia, per exemple, en les relacions amb els especialistes. En els temps de Pere el Gran eren estrangers; les masses populars esperaven ser traïdes o enganyades en qualsevol moment. Fa poc, i a causa de la ruptura entre l'antic i el nou exèrcit, s'havia presentat la desconfiança; desaparegué a poc a poc, en la mesura que nous caps militars sortiren del si mateix de la massa i sentiren la necessitat d'instruir-se amb els especialistes. En els temps de Pere el Gran els grans capitans s'instruïen amb els estrangers i aprenien, així, a respectar-los. Es pot citar moltes altres similituds per l'estil.

Passe al problema de saber com organitzar un exèrcit en els temps de guerra. Hi ha hagut ací oradors que han vinculat d'una manera miraculosa aquest problema al de la milícia; a més, la mateixa paraula de "milícia" ha estat emprada a la babalà. Un orador ha arribat inclús a identificar la milícia amb les bandes de Makhno. En rigor hom pot trobar analogies entre l'època de Pere el Gran i la nostra, però comparar les bandes de Makhno amb la milícia és cosa que em supera. Què és la milícia? Si hom l'oposa a l'exèrcit regular, quins són llavors les característiques d'aquest? Un llarg aprenentatge en els quarters, certa comunió psicològica, automatisme. Si en les bandes de Makhno les coses no succeeixen així, llest: estem sens dubte, davant de la milícia. Permeteu-me, no obstant, fer-vos observar que una milícia no es crea tan sols en funció de condicions negatives; també necessita condicions positives. Vegem les coses d'una altra manera. S'han esmentat xifres. Al principi hi havia dos cossos d'exèrcit; després, sensiblement, més. Açò significa que existia un terreny propici al seu desenvolupament. És versemblant que els contingents posteriors no hagen assimilat per complet l'aprenentatge del quarter, o que ho hagen fet molt abans i consegüentment ho hagen oblidat. Per tant també ací estem davant de dos terços de milícia. Si per milícia enteneu una noció, alguna cosa vaga, sinònim d'exèrcit ràpidament format al marge del quarter, llavors teniu raó. En aquest sentit, durant la guerra imperialista tots els exèrcits eren exèrcits de milícia, i això sobre la molt limitada base de l'exèrcit regular. Però nosaltres, què volem? Volem exactament el contrari. Volem crear un exèrcit regular sobre la base d'un exèrcit de milícia. Més de tres milions de soldats de l'exèrcit tsarista s'han rendit. ¿Quin exèrcit regular és aquest en què una massa tan considerable es rendeix? No és un exèrcit regular; és la pitjor cara d'una milícia, un ramat desunit malgrat els seus fusells. Els millors regiments de primera línia no es rendien d'aqueixa manera; era diferent. Tant la base com els quadres eren poc nombrosos. El límit de la guerra mundial és l'esgotament de tots els recursos de la nació.

En el curs d'aquests debats s'ha proposat crear d'una sola vegada setanta-cinc cossos d'exèrcit; més valdria transformar tota la nació en exèrcit regular i organitzar una altra nació que alimentés a la primera. Són pures utopies. La divisió del treball és inevitable. Un treballa la terra, un altre cura els ramats, un tercer va a la guerra i un quart es prepara per a això. Des del punt de vista quantitatiu, Alemanya ha fet tot el que es podia fer de més pel seu exèrcit. En el transcurs de l'últim any de la guerra, França feu inclús més. I amb això? Tan fonamental divisió mostrarà ser així mateix massa limitada, i des de començaments de la guerra hi hagueren regiments actius i regiments de reserva. Poc després, quan els regiments de reserva havien estat bombardejats i s'havien tornat no utilitzables, Joffre eliminà aqueixa diferència. Els regiments de reserva estaven compostos per una massa sense instrucció, per una "milícia", en el sentit corrent de la paraula.

Com els alemanys posseïen les millors vies fèrries, els millors quarters i les millors escoles, la seua "milícia" era molt més eficaç que la nostra, fruit de la nostra pobresa, de l'endarreriment i la ignorància dels camperols, etc.

Què volem ara? Volem crear un exèrcit regular que es base en la milícia concebuda com a sistema d'educació. Es tracta igualment, amb aquest propòsit, de la capacitat de fer front a una guerra exterior o interior. Aquest problema ha estat encarat d'una manera massa esquemàtica en les nostres discussions. Sorgeix d'aquestes que el nostre Exèrcit Roig no es troba segons sembla en condicions de combatre, a no ser a l'interior, i que cal crear un nou exèrcit per a l'exterior. Impossibile posar-se d'acord. Prenguem l'exemple de la gran revolució francesa. L'exèrcit francès es forjà aleshores gairebé com el nostre. Quasi, perquè el canvi no fou tan profund. La revolució burgesa, encara que radical, destruï només a mitges l'antic exèrcit, i l'exèrcit nou es formà per amalgama, sobre la base del general reclutament militar. Es creà en primer lloc per a sufocar les rebel·lions interiors. Però al mateix temps els anglesos desembarcaren i cap a la Vendée es dirigiren tropes per a aixafar l'aixecament; per tant, l'exèrcit no existia tan sols per a portar a terme tasques internes. Com era d'esperar, al principi aquell exèrcit no servia per a res. Evolucionà en el procés de la lluita interior, es consolidà i acabà per vèncer tota Europa. Tal com l'exèrcit de la Revolució Francesa, el nostre exèrcit havia de basar-se, és clar, en certa idea. És una idea fonamental que resulta familiar per a les capes superiors, però les més àmplies capes inferiors són incapaces d'imbuir-se d'ella. Gleb Uspenski ha esbossat el retrat idealitzat del vell soldat en el personatge de Kudinitx. No parle de Shtukaturov, que només es distingeix per l'automatisme del seu pensament i la gran pobresa dels seus sentiments personals; el seu diari fa pensar en el de Nicolau II: "He menjat, he jugat a les cartes." Els sentiments són quasi inexistents. Parle de Kudinitx, qui, malgrat l'absència de consciència individual, no deixava de ser un meravellós material en mans de grans capitans com Suvorov. Suvorov coneixia la psicologia indiferenciada dels mitjans primitius i realitzava, així,

miracles.

No obstant, a mesura que les noves relacions s'anaren desenvolupant, l'exèrcit començà a disgregar-se. Un exèrcit revolucionari es construí paral·lelament a la guerra civil, a la revolució i a la desintegració de l'antic exèrcit. En Amèrica del Nord la guerra civil començà així mateix per la constitució d'un exèrcit. Fins aleshores l'exèrcit a penes havia comptat allí amb deu mil soldats regulars. Com a reflex de l'antagonisme entre el nord i el sud, aquest més reaccionari, l'analogia és significativa i interessant en els seus detalls mateixos. En les condicions naturals de l'estepa i del desenvolupament de la cria de bestiar, els amos de grans plantacions i els seus lacais presentaven moltíssims punts comuns amb els nostres kulaks meridionals, sobretot en les regions del Do i del Kuban. Els nordistes no tenien cavalleria; d'ací l'avantatge del sud en els primers mesos de la guerra. Els nordistes s'havien instruït en l'interior, i acabaren per vèncer els sudistes.

La nostra guerra civil no és essencialment i únicament una lluita interior; el seu caràcter internacional està clarament assenyalat: Iudenitx seria incapaç de lluitar si no hagués muntat un exèrcit semblant als exèrcits de mercenaris dels segles XVI i XVII. El propi blanc Elizarov ha reconegut que li fou extremadament difícil trobar a Iudenitx en un amagatall conspiratiu, perquè els anglesos no autoritzaven cap trobada si el seu agent no havia estat convidat. Sense ajuda de l'estranger, Iudenitx no era capaç d'entaular combat. I si el nostre combat no posseeix un caràcter obertament internacional, això es deu tan sols al fet que Anglaterra no té la possibilitat de llençar contra nosaltres als seus soldats: està obligada a impulsar els finlandesos i als letons, armar-los, atiar-los, amenaçar-los de privar-los de pa, d'aïllar-los del món sencer si no lluiten. Suposant que Anglaterra desembarqués les seues tropes en les fronteres de Finlàndia i Estònia, es modificaria per això el rostre de la guerra civil? No. Simplement hi hauria un canvi quantitatiu; dos o tres cossos d'exèrcit s'afegirien als altres i aleshores ens resultaria més difícil combatre. El sentit històric continuaria essent, per la seua banda, el mateix: les masses treballadores de Rússia sempre continuarien lluitant contra l'imperialisme mundial.

Estem en el llindar d'una època en què la diferència entre guerra exterior i guerra interior, entre guerra civil i guerra mundial, tendeix a desaparèixer. A causa d'una evolució sense precedent, els vincles internacionals s'han aprofundit, i els pobles s'han relacionat per un destí comú. En tots els països, com d'altra banda també en el nostre, la burgesia se sent íntimament vinculada a la burgesia anglesa, al poder reial anglès. Paral·lelament és impossible trobar un sol obrer anglès que estiga contra nosaltres; tots els obrers anglesos estan amb nosaltres. Aquest creixent sosteniment universal exclou tota possibilitat d'una guerra directa entre nosaltres. Per això la guerra interior es transforma insensiblement i inevitablement en guerra exterior. Ja he assenyalat que tot exèrcit viable té en la seua base una idea moral. Com s'afirma aquesta? Per a Kudinitx, la idea religiosa il·luminava la idea del poder

tsarista, aclaria la seua existència camperola i exercia per a ell, encara que de manera primitiva, el paper de la idea moral. En el moment crític, quan la seua fe ancestral fou commoguda sense haver trobat encara res amb què reemplaçar-la, Kudinitx es rendí. La modificació de la idea moral comporta la disgregació de l'exèrcit. Només una idea fonamentalment nova podia permetre construir un exèrcit revolucionari. Açò no significa, no obstant, que tot soldat sàpia per quina lluita. Pretendre-ho seria una mentida. Es compta que, en ser interrogat per les causes de les victòries de l'Exèrcit Roig, un socialista revolucionari refugiat en el sud hagué de respondre, sembla, que l'Exèrcit Roig sap en nom de quina idea lluita; açò no vol dir, amb tot, que tot soldat roig ho sàpia. Però justament perquè tenim entre nosaltres un elevat percentatge d'individus conscients, que saben en nom de què lluiten, posseïm una idea moral generadora de triomfs.

La disciplina és de manera essencial una compulsió col·lectiva, una submissió de la personalitat i de l'individu, submissió automàtica heretada de la psicologia tradicional; entre nosaltres, a més, elements plenament conscients l'accepten, és a dir, elements que saben en nom de què se sotmeten. Semblants elements són minoria, però aquesta reflexa la idea fonamental de tota la massa circumdant. A mesura que el sentiment de solidaritat dels treballadors penetra més i més en les masses, els elements encara poc conscients que componen les tres quartes parts del nostre exèrcit se sotmeten a l'hegemonia moral dels que expressen la idea de la nova època. Els més conscients formen l'opinió pública del regiment; els altres els escolten, i de tal manera la disciplina es veu sostinguda per la totalitat de l'opinió pública. Al marge d'aquests factors no hi hauria disciplina capaç de sostindre's. Heus aquí una observació més vàlida per com que es tracta de la disciplina encara rigorosa d'un període de transició.

Perquè la situació internacional del país ho exigia, Pere el Gran construï la seua capital a garrotades. Si no ho hagués fet, el viratge general hauria estat sensiblement més lent. Sota la pressió de la superior tècnica de l'Occident, els elements més avançats del poble rus sentiren la necessitat d'instruir-se, de tallar-se els cabells, d'afaitar-se i d'aprendre els nous principis de la guerra. Pere el Gran era implacable en la seua promoció d'una nova idea moral. Sota el seu regnat, el poble patí, però malgrat tot suportà i fins i tot sostingué el tirà per mitjà dels seus millors representants. Les masses sentien confusament que el que ocorria era inevitable, i ho aprovaven. En aquest sentit l'exèrcit revolucionari no es distingeix dels altres exèrcits. Una idea moral és sempre necessària, però ha de tenir un contingut nou, d'acord amb el nou grau assolit per la humanitat.

Tornant a la milícia, m'agradaria més que res deixar de prendre aquesta paraula com una mera antítesi de la noció d'exèrcit regular; desitjaria que se la definís amb major precisió. S'ha convingut en anomenar exèrcit regular a tot exèrcit permanent, ben organitzat, instruït en el quarter i que haja adquirit un importantíssim automatisme

psicològic. Al revés, per milícia s'entén un exèrcit precipitadament muntat, desproveït d'automatisme psicològic, que actue per impulsos o que no actue en absolut i s'acontente de capitular. En les guerres d'avui, i en la mesura que són inevitables, les nacions no es rendeixen abans d'haver exhaurit tots els seus recursos econòmics, morals, físics i humans. Paral·lelament, el tipus d'exèrcit regular que ha existit fins ara exhala el seu últim sospir; durant la guerra és reemplaçat pel pitjor aspecte de la milícia. Un hermafrodita que descansa en l'antiga organització, extremadament limitada, dels quadres.

Les conclusions matemàtiques extretes ací són inevitables. Com ho hem assenyalat, d'una banda necessitem setanta-cinc cossos d'exèrcit; no obstant, en organitzar-los en període de pau, importa crear-los en funció de la producció, perquè no és possible arrancar de l'economia la gent per tres o cinc anys. No podem arribar a formar divisions, brigades o regiments si no els vinculem orgànicament al pasturatge, a la fàbrica i a l'aldea. Tal és la idea fonamental de l'organització de la instrucció; la seua realització dependrà per complet de les nostres forces i dels nostres mitjans, així com del respir històric que se'ns concedisca. Per a formar el nou exèrcit (anomenem-lo "nou" de moment, ja hi haurà temps, més tard, de retolar-lo "milícia") treballarem tal vegada entre cinc i vuit anys. Mentre reposarem les nostres forces, les nostres condicions de vida milloraran, creixerà la cultura econòmica i les rodes de les fàbriques tiraran novament a caminar: tindrem amb tota claredat recursos superiors per a crear l'exèrcit. Sota aqueixes condicions, les vacil·lacions interiors i els temors desapareixeran.

La instrucció d'un exèrcit de milícia pot assolir el nivell mitjà de l'exèrcit regular. Caldrà començar pels de setze anys. Els deu o quinze primers anys seran molt importants, quant a la preparació paramilitar i la militarització de l'escola. ¿Què és la primera cosa que sorprèn en un bon exèrcit? La precisió de l'execució i la consciència de responsabilitat: actuar a esquena dels superiors de la mateixa manera que a la seua vista. La nostra tasca consisteix en fer que aqueixa idea penetre pertot arreu.

Recentment ens visità un enginyer nord-americà, deixeble de Taylor. Com tots saben, el sistema de Taylor s'estableix en funció del càlcul precís dels moviments de l'obrer. No cal ni dir-ho que semblant precisió seria summament apreciable en l'exèrcit; tota la cultura humana descansa, d'altra banda, en aquest principi: obtenir un màxim de resultats amb un mínim de despesa d'energia. Tal és el fonament de tota tàctica. El sistema de Taylor es troba àmpliament difós a Amèrica del Nord. L'enginyer en qüestió deia, no obstant, que el sistema de Taylor només pot assolir tota la seua plenitud en un règim socialista. Aquesta és la idea que importa introduir en la tècnica militar, que cal arrelar en l'exèrcit de l'estat socialista. I ja que l'enemic ens amenaça, hem d'impregnar tota l'educació dels xiquets i els joves amb aqueixa

idea militar de precisió en l'activitat i l'execució de tota acció, militaritzant (en el millor sentit de la paraula) el conjunt del país.

Què vol dir militaritzar? Significa inculcar el sentit de la responsabilitat i crear, per tant, un tipus superior de cultura humana. Se'ns dirà: si la guerra esclata dins de tres o quatre anys, ens faltarà temps. Pense que no tenim res a témer. Si actualment Anglaterra no es troba en condicions de fer-nos la guerra, dins de tres o quatre anys serà tal el plat de kasha [farinetes] que li servirem, que tots els Lloyd George i els Clemenceau es cremaran els llavis... Abans que de llençar-se'ns damunt tindran altres assumptes en què ocupar-se. Una gran tempestat històrica els basta per a uns quants anys, i els ecos d'aquesta no estan encara a punt d'extingir-se. Dins de deu o quinze anys tots els països orientals entraran potser en guerra contra el capitalisme. És hipotètic, però possible. Si des d'ara l'Entente deixa de fer-nos la guerra, tindrem un llarg respir per davant. Ara bé, si d'ací a, diguem, tres anys se'ns obliga a entrar en guerra, evidentment no tindrem temps d'organitzar una milícia. Se'ns objectarà que no haurem format cap milícia i que a més haurem perdut l'antic exèrcit. No exactament.

Hem d'adaptar l'estructura de l'Exèrcit Roig i els seus quadres als diversos territoris i a les diferents regions. Arran del llicenciamnt hem de tenir a la vista cert pla que coincidisca amb les mateixes bases del sistema de milícia; posteriorment a una selecció, els millors quadres de l'exèrcit, els més sans i vigorosos, s'hauran disseminat per la totalitat del territori a fi d'esdevenir les pedres angulars de les futures unitats territorials. Després d'haver-los integrat als seus nous llocs se'ls confiarà cert nombre de ciutadans i, d'aquesta manera, en la seua fàbrica o en la seua empresa, tots se sentiran part integrant del regiment. ¿Hom ha pogut pensar que la nostra pobresa actual ens permetria mantenir durant cinc anys a un Exèrcit Roig tan nombrós com el d'avui? Per descomptat que no, en cap cas. Cap país, ja fos molt més ric que el nostre, en seria capaç. Tenim, no obstant, un avantatge apreciable: hem superat el període agut, el de la revolució, i els nostres soldats llicenciats s'hauran reintegrat al país després d'haver provat amb el seu pas per l'Exèrcit Roig, i malgrat tants desacords, la seua superioritat moral sobretot qualsevol altre exèrcit que haja existit abans a Rússia. No ha de ser aquest el cas de l'exèrcit anglès ni el del francès, els soldats llicenciats del qual seran portadors d'idees de rebel·lia i destrucció. Els nostres soldats seran un element d'ordre en els camps.

La transició de la mobilització militar al reclutament del treball no és tan difícil. Per mitjà dels nostres soldats mobilitzarem la indústria; no introduïrem el reclutament general del treball únicament en el paper sinó, sobretot, en els fets. ¿Per què organitzar de mode paral·lel la instrucció general i l'exèrcit regular? Perquè ningú ens ha predit quina duració tindrà la guerra. Amb tal consigna, tot el treball actiu del país, açò és, la totalitat de l'activitat cultural, ha de fer-se en funció d'una mateixa perspectiva: d'ací a cinc anys potser ens vegem obligats a batre'ns en tots els fronts,

la qual cosa significa que hem d'estar preparats per a tot. En les actuals circumstàncies, les nostres dificultats seran d'ordre territorial. El país és gran, els mitjans de comunicació són roïns, i les estructures de mobilització humana són febles. Açò vol dir també que l'enemic potser ens atacarà abans d'haver organitzat el nostre exèrcit de milícia. Tindrem igualment que salvar obstacles tècnics, però tot exèrcit regular els té. En l'estat actual de les nostres carreteres la mobilització és tan difícil a Rússia que totes les operacions s'han previst, sempre, en funció d'una invasió enemiga.

Ací s'ha mencionat el nom de Jaurès. Vegem què pensava Jaurès sobre la mobilització. Els deia, si fa o no fa, açò als dirigents francesos: "Alemanya està millor preparada de cara a una guerra ofensiva, mentre que nosaltres estem millor armats de cara a una guerra defensiva que pot transformar-se en ofensiva. En semblants condicions sempre és possible, no obstant, que els alemanys ens invadisquen." En els periòdics s'hi ha parlat molt de la violació de la neutralitat belga. És un episodi de la guerra, trist, sens dubte, per al camperol i l'obrer fronterers; però des del punt de vista de les perspectives generals de la guerra només és, amb tot, un episodi. En conjunt, deia Jaurès, cal preveure una línia general de defensa de la totalitat del territori francès, la qual serà distribuïda en diferents regions en funció de la rapidesa de l'organització de la milícia. Cal calcular en quant de temps i amb quants homes podran els alemanys arribar a la nostra línia. Allí seran continguts per les unitats territorials locals, els cossos fronterers i la milícia. Tots els altres regiments convergiran aleshores cap aqueixa línia. Tal era, en termes generals, la posició de Jaurès.

Hem recordat que les armes especials requereixen un prolongat període d'instrucció. La milícia exigirà, després, que els especialistes seguisquen una escola militar; anomenem-la quarter. Es tractarà, per descomptat, d'un tipus superior de quarter. Seran escoles militars que podran ser concentrades en el sector amenaçat. França no escoltà el consell de Jaurès, i la duració del servei militar fou portada de dos a tres anys. Aqueixa prolongació tingué l'efecte d'un augment dels efectius de l'exèrcit de més o menys 360.000 homes; se'l considerà menyspreable. En efecte, es pensava constituir un aparell capaç de resoldre fins i tot el problema de la victòria final. França perdé els seus departaments del nord. De totes les maneres els hauria perdut, però un sistema de milícia li hauria permès preveure la pèrdua, en tant que aquella situació es creà a despit de totes les previsions de l'estat major general. Només molt després l'ajuda dels anglesos i els nord-americans els permeté als francesos passar de la defensiva a l'ofensiva, cosa que prova que Jaurès tenia raó quan prevenia França que la imitació tradicional de Napoleó no corresponia a l'economia d'aqueix moment, ni a les opinions polítiques, ni a les possibilitats ni a la situació de la França d'avui.

Hem d'enfrontar un problema completament real. Cap país, i nosaltres menys que cap altre, pot mantenir un exèrcit regular permanent que responga a les reals necessitats d'una guerra a escala europea o mundial. Si semblant exèrcit existís, no seria més que un avortament, cruixiria per totes les bandes sota la pressió de les seues contradiccions polítiques internes des de la primera temptativa d'absorbir tota la colossal massa dels seus mobilitzats. Cal aproximar l'exèrcit al poble. Cal aproximar el poble a l'exèrcit en el procés del treball i aproximar l'exèrcit al procés del treball, apropar-lo més a la fàbrica o al pasturatge. Tornem així a l'època primitiva, quan la instrucció militar era inútil ja que tot pastor o tot agricultor tiraven mà a una estaca per a anar a combatre. Açò ens porta de tornada als temps en què no existia la lluita de classes i només hi havia una família fraternal que descansava en la pobresa. Nosaltres volem solidaritzar a tots els pobles del món i unificar tota la cultura econòmica, tècnica i espiritual. És una tasca realitzable, encara que de moment no vegem més que els seus gèrmens. Si algun savi hagués predit fa dos anys que Rússia enfrontaria primer Alemanya i després Anglaterra, Japó i Estats Units, ningú hauria cregut en la seua victòria. A mesura que passa el temps, més disminueixen les possibilitats d'aixafar-nos.

No estic d'acord amb Jaurès respecte a les seues previsions polítiques. Els que s'han interessat en el seu llibre han fet observar que Jaurès preveia una reconciliació gradual de totes les classes de la societat dins de la democràcia, sense revolució ni guerra civil. Jaurès pinta una socialització pacífica de la societat. La guerra mundial ha provat la total insignificança de la democràcia francesa. El tsar de Rússia i el rei d'Anglaterra feien el que volien, mentre que a la democràcia la deixaven arraconada. En oportunitat del conflicte armat els problemes es resolgueren, no pel dret de sufragi universal, sinó per la relació de força entre les nacions primer i després entre les classes. El dret de sufragi universal i l'Assemblea Constituent existeixen en Alemanya. També Koltxak havia desitjat la seua Assemblea Constituent. Però enlloc són les consultes formals les que decideixen sobre la guerra i la pau. La nostra Assemblea Constituent fou tirada a baix i, després, quan aprenguérem a lluitar amb les armes a la mà, tirarem a baix la de Koltxak. Les masses aprenen orgànicament a construir la seua nova vida sobre noves bases.

Hem d'adaptar l'organització de l'exèrcit a aquests canvis. Per ser més conscient, la massa obrera serà el seu fonament, com després ho seran els camperols, començant pels mes pobres. Precisament considerem aquests darrers aptes per a sostenir les noves idees, perquè les masses explotades sempre han estat vehicle de progrés. Els pescadors, els pastors, els pobres foren els portadors de les idees del cristianisme que venceren les del món pagà. També nosaltres començarem per aqueixos elements, ja que no són la base d'un exèrcit aristocràtic o privilegiat: són el fonament d'un exèrcit proletari. La idea de Jaurès és alhora justa i falsa. És just relacionar treball i organització militar; és fals esperar que tot succeísca sense revolució, gràcies a la unió de les masses treballadores i fins i tot d'una part de les classes posseïdores i de

les classes mitjanes de la burgesia sota l'estendard de les primeres. L'objectiu de Jaurès era just; la via, utòpica.

En la mesura que desitgem crear quelcom sòlid dins dels límits de l'evolució històrica, l'objectiu només pot ser assolit per un camí sagnant. En el camp militar la construcció ha de partir de les idees d'un sistema de milícia. Per milícia no entenem una improvisació o cossos ignars de guerrillers, com tampoc una insurrecció que brolle esporàdicament, segons fou possible veure arran de les guerres balcàniques. La insurrecció a l'estil de Makhno té una desena part d'idealisme i nou desenes parts de bandolerisme i violència. En determinat sector una insurrecció com aqueixa pot exercir un paper progressista; en un altre, reaccionari. Però res en comú té amb la milícia. La milícia és una organització estructurada en què es registra els homes; en la mesura de les seues possibilitats s'esforça per no arrencar les masses populars del seu lloc de treball. Tal és, d'altra banda, el seu avantatge suprem. Se'ns dirà que semblant milícia mai ha existit, que no té cap precedent. És cert. Però nosaltres som pioners en molts camps, i en no pocs aspectes comencem de zero. Milícia tal mai ha existit, però tampoc existien les condicions capaces d'engendrar-la. En el curs de les guerres civils, de les guerres nacionals, de l'última guerra imperialista, hem vist que bastava un breu lapse per a formar un exèrcit permanent. Per tant les condicions històriques de la creació d'una milícia existeixen; el nivell espiritual de les masses és més alt, i això és justament el que la milícia necessita. Prenguem l'exemple del mugic mitjà; ja no és Kudinitx. En un primer moment Kudinitx es batia contra els polonesos sense saber per què, i després moria en l'hort familiar defensant els béns de l'amo. Amb posterioritat, no obstant, Kudinitx despertà. El despertar de la seua individualitat es manifestà primerament per la destrucció, l'anihilament i l'escarni dels comandants. Aquesta tendència anarquista a l'estil Makhno ha existit durant la revolució; reflectia el despertar de la individualitat de Kudinitx. Ara bé, aquest, després del seu període d'anarquia i destrucció, xocà amb els Kudinitx més conscients, i en aqueix precís moment es deixà veure la necessitat d'un altre tipus de relacions, de relacions engendrades per la idea del socialisme: la solidaritat i la cooperació dels homes. Els nous Kudinitx es disciplinen, s'integren al sistema i no poden suportar que al costat d'ells altres Kudinitx passen pel mateix període de desordre; ells mateixos exigeixen disciplina. Tenim exemples de soldats que condemnaren companys seus al calabós i fins i tot a l'escamot d'afusellament. No és en absolut el mateix quan un comandant aristòcrata condemna un mugic, o quan cent Kudinitx condemnen cent u a un a cert càstig per haver furtat un parell de pantalons. Allí s'expressa una idea de responsabilitat.

Basant-se en això es pot construir un nou exèrcit de milícia, i ho farem. Amb aquesta finalitat utilitzem de manera sistemàtica els materials de l'Exèrcit Roig i el sistema de militarització del treball, de l'escola, amb el fi que dins de tan immensa economia s'empren racionalment l'activitat de les masses i amb la finalitat, també, que tots se senten part integrant d'una colossal col·lectivitat.

L'egoisme individualista i filisteu i el mercantilisme que hom podia trobar per tot arreu sota el règim burgès es palesaven per una bàrbara grolleria. Hom es tanca en la seua casa, a soles amb si mateix, i es burla de tota la resta. Però amb el temps la idea de col·lectivisme i solidaritat haurà de fer-se cada vegada més i més accessible a tots i d'ací a cent anys haurem assolit un altíssim nivell material i sobretot espiritual. Tot es portarà a terme gràcies al col·lectivisme, que haurà de convertir-se, per dir-ho així, en una nova religió, sense misticisme, no cal dir-ho. Segons meu parer, la nostra època està engendrant un nou vincle religiós entre els homes mercès a l'esperit de solidaritat, i és important nodrir amb aquesta idea l'exèrcit, el poble, l'escola, la fàbrica i l'aldea. Actualment és una idea que sembla utòpica perquè som pobres, indigents, pollosos, perquè hem de prestar summa atenció a cada rosegó i perquè aquesta situació engendra en nosaltres sentiments d'egoisme animal i crueltat; no obstant, avui mateix ja es pot entreveure entre nosaltres les premisses d'una cultura superior més humana. Gràcies a l'acreixement de la productivitat del treball tindrem immenses possibilitats en aquest terreny. És cert que Anglaterra ens té agafats pel coll, però no serà per molt de temps. Kudinitx ha despertat pertot arreu, en les aldees, en les regions, en les províncies. I s'uneix a nosaltres per a construir, per a edificar. D'ací a deu anys, quan siguem grans, el sentiment de solidaritat ja l'haurà impregnat.

Unificarem escola, treball i exèrcit. Introduirem en l'exèrcit totes les disciplines esportives. Després d'haver fonamentat en la solidaritat la fraternitat del poble, obtindrem, per fi, dins d'aqueixa àmplia perspectiva, els millors resultats de la idea de milícia. En suma, aquesta idea és per a nosaltres una necessitat històrica incondicional. La guerra haurà de finir, tard o d'hora, i no podrem mantenir un exèrcit com el nostre, Conservarem, per descomptat, algunes divisions en les regions frontereres. Es diu que en semblants condicions conciliarem l'inconciliable. No és cert. L'exèrcit francès revolucionari es basava en una amalgama amb l'antic exèrcit reialista. Es tracta d'una diferència d'estructures tècniques i no d'una diferència d'ideal, perquè la Convenció havia aconseguit inculcar en les velles unitats de línia i en els nous regiments de voluntaris un sol i mateix esperit, el que portà a terme la seua unió. Al cap d'un o dos anys ja no hi havia diferència apreciable entre ells; els límits s'havien esborrat. Caldria demanar-los als nostres honorables teòrics militars que establisquen el programa militar de Rússia en funció del sistema de milícia: mobilització, línia de concentració dels exèrcits, mínim de soldats de línia necessaris durant el llicenciament, mínim indispensable de soldats per a la defensa de les fronteres en funció del perill immediat i distribució de les escoles militars i els quarters, així com la seua concentració, en funció de les necessitats del sistema de milícia.

Són tots problemes de capital importància; el seu examen teòric ha de permetre trobar la solució pràctica.